

Prima instanță: M. Avornic

Instanța de apel: N. Vascan, S. Arnăuț și I. Cotruță

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
Î N C H E I E R E

15 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecător:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Oleg Sternioală și Dumitru Mardari

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Olenițchi Iurie și Democeani Ioana,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Olenițchi Iurie către Democeani Ioana și Terezakis Ioannis, privind anularea actelor, încasarea sumei și a cheltuielilor de judecată,

cererea reconvențională înaintată de Democeani Ioana către Olenițchi Iurie, Mazepa Nina, Terezakis Ioannis, Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Vladimir și Raiu Olga, privind constatarea nulității parțiale a contractului de împrumut, restituirea sumei împrumutate și declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2015, prin care apelurile declarate de Democeani Ioana și Terezakis Ioannis au fost admise, casată hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 28 noiembrie 2013, fiind pronunțată o nouă hotărîre.

A C O N S T A T A T:

La 13 ianuarie 2012, Olenițchi Iurie a depus cerere de chemare în judecată către Democeani Ioana și Terezakis Ioannis, privind anularea actelor și încasarea sumei.

În motivarea acțiunii Olenițchi Iurie a indicat că la 25 noiembrie 2011, a încheiat cu pîrîta Democeani Ioana un contract de împrumut nr. 21540, prin care a acordat acesteia suma de 16320 dolari SUA. Conform pct. I al contractului, împrumutul a fost oferit pe un termen de pînă la 25 noiembrie 2012.

Menționează reclamantul că la data încheierii contractului de împrumut, părțile au încheiat contractul de ipotecă. Potrivit pct. 3 al contractului de ipotecă, scopul pentru care s-a încheiat contractul este garantarea executării obligațiilor asumate și restituirea în termen a împrumutului.

Astfel pct. 2 din contractul de ipotecă identifică obiectul ipotecii, apartamentul nr. 34 din str. Grenoble 159 bl. 6 mun. Chișinău.

Prin prisma pct. 14 al contractului de ipotecă, pârâta Democeani Ioana și-a asumat obligația de a asigura integritatea și folosirea bunului, astfel încât să nu fie diminuat costul acestuia, de a nu înstrăina bunul imobil ipotecat fără consimțământul scris al reclamantului, să nu transmită obiectul ipotecii în locațiune, folosință gratuită sau oneroasă fără acordul scris al creditorului gajist. La fel pct. 14 din contractul de ipotecă, obligă debitorul gajist, Democeani Ioana, să înregistreze contractul la Oficiul Cadastral Chișinău, în termen de cinci zile calendaristice din ziua autentificării notariale a contractului.

Pe lângă faptul că obligațiile asumate nu au fost executate, la 03 decembrie 2011 pârâta Democeani Ioana a încheiat cu Terezakis Ioanis contractul de vânzare-cumpărare, prin care a înstrăinat acestuia bunul ipotecat - apartamentul nr. 34 din str. Grenoble, nr. 159, bl. 6 mun. Chișinău. Contractul de vânzare-cumpărare la pct. 4, stabilește că prețul imobilului este de 19500 euro și urmează a se achita în rate, 8000 euro la data semnării contractului, iar 11500 euro vor fi achitate până la 02 decembrie 2016.

Reclamantul precizează că contractul de vânzare-cumpărare este unul ilegal, încheiat cu fraudarea intereselor sale, în calitate de creditor-gajist, iar modul de executare a obligațiilor asumate de către semnarii acestui act sunt ilegale. În acest sens, reclamantul a menționat că contractul de vânzare-cumpărare este unul fictiv, încheiat fără intenția de a produce efecte juridice.

Cu privire la contractul de împrumut nr. 21540 și contractul de ipotecă din 25 noiembrie 2011, consideră că acestea urmează a fi rezolvite, pentru neexecutarea esențială a obligațiilor asumate. Or, contractul de ipotecă, nu a fost înregistrat de către pârâtă în Registrul bunurilor imobile, a înstrăinat bunul către terți, fără acordul scris al creditorului-gajist. În aceste circumstanțe, pârâta Democeani Ioana realizează acțiuni prin care reclamantul este îndreptățit de a cere rezolvirea contractului.

Solicită Olenițchi Iurie declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare din 03 decembrie 2011 încheiat între Democeani Ioana și Terezakis Ioanis cu readucerea părților în poziție inițială, rezilierea contractului de împrumut și contractului de ipotecă din 25 noiembrie 2011 încheiat între Democeani Ioana și Terezakis Ioanis, restituirea imediată de către Democeani Ioana a sumei de 16320 Euro în beneficiul lui Olenițchi Iurie cu scutirea parțială de plata taxei de stat.

La 26 martie 2013, Demociani Ioana a înaintat cerere reconvențională către Olenițchi Iurie, Mazepa Nina, Terezakis Ioannis, Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Vladimir și Raiu Olga, privind constatarea nulității parțiale a

contractului de împrumut, restituirea sumei împrumutate și declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare (f.d. 136-139, 152, vol. I).

În motivarea cererii reconvenționale Democeani Ioana a indicat că în perioada toamnei anului 2011 a fost într-o situație când urgent avea nevoie de bani. În luna noiembrie 2011, a făcut cunoștință cu Mazepa Nina, care i-a promis că o va ajuta. Tot atunci, dînsa s-a interesat dacă are careva bunuri pentru a fi puse în gaj.

Reclamanta menționează că avea nevoie doar de suma de 4000 dolari SUA, dar Mazepa Nina a rugat-o să ia o suma mai mare. În total a împrumutat suma de 12000 dolari SUA, dar din acea sumă personal a primit doar suma de 4000 dolari, restul sumei a primit-o Mazepa Nina și l-a împărțit cu Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Vladimir, Raiu Olga.

La 25 noiembrie 2011, a încheiat contractul de împrumut nr. 21540 cu Olenițchi Iurie pe un termen de 1 an și în aceeași zi a autentificat și contractul de ipotecă cu nr. 21541 prin care a ipotecat apartamentul său nr. 34, situat în mun. Chișinău, str. Grenoble, nr. 159/6.

A semnat contractul de împrumut fără să-l citească și când a revenit acasă a stabilit că în contract este indicată suma de 16320 dolari SUA, ceea ce nu corespunde realității.

Specifică reclamanta Demociani Ioana că suma de 8000 dolari SUA a fost repartizată de Mazepa Nina în felul următor: Mazepa Nina a primit – 1273 dolari SUA; Granețcaia Ecaterina – 1273 dolari SUA; Popa Vladimir – 1296 dolari SUA; Fedeaeva Ecaterina – 1296 dolari SUA; Raiu Olga – 2546 dolari SUA.

În acest scop Mazepa Nina a făcut înscrieri într-un caiet și fiecare din ei au semnat. Mazepa Nina nu a dorit să scrie nici o recipisă, invocînd că toți au semnat în caiet.

Accentuiază reclamanta Demociani Ioana că suma de 8000 dolari SUA a fost împărțită doar pe hîrtie, dar în realitate toți banii au rămas la Mazepa Nina pentru investiție în compania „Autoclub”.

Consideră Demociani Ioana că contractul de împrumut este lovit de nulitate, deoarece suma indicată în contract nu corespunde sumei de fapt oferite de împrumutător împrumutatului. Prin contractul de împrumut a fost camuflată dobînda de întîrziere și anume 36 %, ceea ce nu este în raport rezonabil cu rata de bază a BNM, astfel aceasta fiind lovită de nulitate.

La 25 aprilie 2012, Mazepa Nina i-a restituit suma de 300 Euro echivalentul a 395 dolari SUA.

Menționează Demociani Ioana că văzînd situația în care a ajuns a încercat să înstrăineze apartamentul enunțat mai sus pentru a restitui împrumutul. În acest sens a înstrăinat apartamentul soțului nepoatei sale Terezakis Ioannis. Cu părere de rau banii care urma să-i primească în urma vânzării apartamentului în sumă de 8000 euro la semnarea contractului și restul sumei de 11500 euro pînă la 02 septembrie 2016 indicați în contract, nu a primit.

Consideră că contractul de vânzare-cumpărare încheiat la 03 decembrie 2011 între Demociani Ioana și Terezakis Ioannis este lovit de nulitate în conformitate cu prevederile Codului Civil.

Solicită Democeani Ioana constatarea nulității parțiale a contractului de împrumut nr. 21540 din 25 noiembrie 2011 încheiat între Olenițchi Iurie și Democeani Ioana, avînd ca obiect suma de 16320 dolari SUA și recunoașterea parțial valabilă a contractului de împrumut nr. 21540 din 25 noiembrie 2011, în suma de 4395 dolari SUA, constatarea nulității împrumutului în sumă de 12000 dolari SUA, cu obligarea restituirii sumei de 7605 dolari SUA în beneficiul lui Olenițchi Iurie în mod solidar de la Mazepa Nina, Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Vladimir, Raiu Olga, respingerea parțială a cererii inițiale depuse de Olenițchi Iurie în partea rezilierii contractului de împrumut nr. 21540 din 25 noiembrie 2011, cu restituirea sumei de 16320 dolari SUA, încasarea de la Democeani Ioana în contul lui Olenițchi Iurie a sumei de 4395 dolari SUA, admiterea pretenției inițiale de declarare a nulității contractului de vânzare-cumpărare nr. 10344 din 03 decembrie 2011 încheiat între Democeani Ioana și Terezakis Ioannis cu dispunerea restituției civile.

Democeani Ioana în ședință judiciară a instanței de fond a recunoscut parțial pretențiile cererii inițiale și anume privind declararea valabilității contractului de împrumut doar în partea sumei de 4395 dolari SUA cu declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului litigios.

A mai menționat că Democeani Ioana nu a luat suma de 16320 dolari SUA, dar suma de 4000 dolari, cealaltă sumă în mărime de 8000 dolari SUA fiind luată de Mazepa Nina.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 28 noiembrie 2013, cererea de chemare în judecată depusă de Olenițchi Iurie către Democeani Ioana și Terezakis Ioanis, privind anularea actelor, încasarea sumei și a cheltuielilor de judecată a fost admisă parțial. S-a dispus încasarea din contul lui Democeani Ioana în beneficiul lui Olenițchi Iurie suma împrumutului în mărime de 12000 dolari SUA, cheltuieli de judecată în mărime de 2000 lei. A fost declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr. 10344 din 03 decembrie 2011 încheiat între Democeani Ioana și Terezakis Ioannis cu dispunerea restituției civile, în rest pretențiile au fost respinse ca nefondate. Cererea reconvențională depusă de Democeani Ioana către Olenițchi Iurie, Mazepa Nina, Terezakis Ioannis, Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Vladimir și Raiu Olga, privind constatarea nulității parțiale a contractului de împrumut, restituirea sumei împrumutate și declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2015, apelurile declarate de Democeani Ioana și Terezakis Ioannis au fost admise, casată hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 28 noiembrie 2013, fiind pronunțată o nouă hotărîre prin care s-a dispus respingerea ca nefondată cererea lui Olenițchi Iurie de chemare în judecată a lui Democeani Ioana și Terezakis Ioannis privind declararea nulității

contractului de vânzare-cumpărare nr. 10344 din 03 decembrie 2011, încheiat între Democeani Ioana și Terezakis Ioanis. A fost admisă parțial cererea reconvențională a lui Democeani Ioana către Olenițchi Iurie privind constatarea nulității parțiale a contractului de împrumut nr. 21540 din 25 noiembrie 2011. A fost declarat nul contractul de împrumut nr. 21540 din 25 noiembrie 2011, încheiat între Democeani Ioana și Olenițchi Iurie în partea ce depășește suma de 12000 dolari SUA și se recunoaște valabil acest contract în suma de numai 12000 dolari SUA. A fost menținută hotărârea judecătoreiei Centru, mun. Chișinău din 28 noiembrie 2013 în partea încasării de la Democeani Ioana în beneficiul lui Olenițchi Iurie a împrumutului în sumă de 12000 dolari SUA și 2000 lei cheltuieli de judecată și în partea respingerii acțiunii reconvenționale înaintată de Democeani Ioana împotriva lui Olenițchi Iurie, Mazepa Nina, Terezakis Ioannis, Granețcaia Valentina, Fedeaeva Ecaterina, Popa Yladimir și Raiu Olga privind constatarea nulității contractului de împrumut a sumei de 7605 dolari SUA primite de Mazepa Nina și încasarea sumei și în partea anulării sechestrului de pe apartamentul nr. 34 din str. Grenoble, nr. 159/6 mun. Chișinău. S-a dispus încasarea din contul Olenițchi Iurie în beneficiul lui Terezakis Ioannis 3000 lei, cheltuieli pentru asistența juridică în instanța de apel.

La 13 martie 2015, Olenițchi Iurie, a contestat cu recurs decizia instanței de apel solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material.

La 24 iulie 2015, Democeani Ioana a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea inițială să fie admisă parțial, iar acțiunea reconvențională să fie admisă integral.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Copia motivată a deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 09 februarie 2015 (f.d. 76, vol. II).

Instanța de recurs constată că recursul declarat de Olenițchi Iurie a fost declarat în termen.

În textul recursului declarat de Democeani Ioana, recurenta menționează că a recepționat copia deciziei instanței de apel la 14 martie 2015, prin urmare instanța de recurs constată că recursul declarat de Democeani Ioana este tardiv.

La 14 august 2015, în adresa intimaților, au fost expediate copiile recursurilor, iar la 07 septembrie 2015, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care Olenițchi Iurie a solicitat admiterea parțială a recursului declarat de Democeani Ioana.

La 10 septembrie 2015, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința înaintată de Democeani Ioana, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Olenițchi Iurie ca fiind nefundat.

La 17 septembrie 2015, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința înaintată de Terezakis Ioannis, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Olenițchi Iurie ac fiind nefundat.

În conformitate cu prevederile art. 439, alin. (2) și (3) CPC după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinînd temeiurile recursurilor, în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Olenițchi Iurie și Democeani Ioana, sunt inadmisibile.

În conformitate cu dispoziția art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, iar conform art. 433 lit. b) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, temeiurile recursului declarat, nu se încadrează în prevederile art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC. Mai mult decît atît, cauza a fost judecată cu respectarea normelor de drept material și procesual, iar recursul fiind vădit neîntemeiat.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC al RM, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ a constatat existența temeiurilor prevăzute la art. 433 CPC și anume la lit. a) și b), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC și în cazul în care cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În acest sens, instanța de recurs accentuează că, potrivit art. 440, alin. (1) CPC, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 CPC și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, completul reamintește prin prisma jurisprudenței CEDO, fosta Comisie a arătat că „... art. 6 parag.1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes” (cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, Pîrnău ș.a. vs Republica Moldova din 31 ianuarie 2012 și SA „Universul” vs Republica Moldova din 10 iulie 2012).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, aplicînd corespunzător normele de drept material și respectînd normele de drept procedural, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Olenițchi Iurie și Democeani Ioana, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și b), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție,

D I S P U N E:

Recursurile declarate de Olenițchi Iurie și Democeani Ioana, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Oleg Sternioală

Dumitru Mardari